

Komenského Labyrint světa a Ráj srdce

I. Jan Amos Komenský (1592-1670) na přelomu humanismu a baroka

- česká společnost v době
předbělohorské
- Komenského postavení v kontextu
dobové literární tvorby

II. Komenského osudy, život ve vlasti

- Otázka Komenského rodiště, formující vliv prostředí jednoty bratrské;
- pobyt v Uherském Brodu, po osiření (asi r. 1604) ve Strážnici u příbuzných;
- 1605 vypálení Strážnice uherským vojskem bočkajovců, pobyt u příbuzných asi v Nivnici a Uherském Brodu;

- 1608 – 1611 studia v Přerově na bratrském gymnáziu, podpora Žerotínů;
- 1611 – 1614 studia v zahraničí v Herbornu a Heidelbergu, kontakty s evropskými vzdělanci;
- 1614 – 1617 návrat a působení na přerovské latinské škole, cestování po Moravě;
- 1617 správcem bratrského sboru a školy ve Fulneku;

- 1620 – 1621 obsazení Fulneku španěl. a ital. vojáky, odchod rodiny do Přerova, Komenského útěk, smrt první ženy a obou dětí;
- 1622 – 1628 život v úkrytech, zejména ve východních Čechách na panství Žerotínů (Brandýs nad Orlicí), tajné mise do zahraničí ve službách jednoty (Slezsko, Polsko, Amsterodam), druhý sňatek, odchod do exilu

III. Labyrint světa a Ráj srdce - žánrový kontext

- **Labyrint světa a Lusthaus srdce 1623 (rkp.), 1. vyd. 1631 (Lešno?)**
- **Labyrint světa a Ráj srdce – 2. vyd. 1663 Amsterodam**

- **Konsolace – „spisy útěšné“**
- **(parenetické)**
- **Truchlivý I , II asi 1623, 1625;**
Přemyšlování o dokonalosti
křesťanské 1622,
- **O sirobě 1624, Pres boží 1624,**
Centrum securitatis 1625
- **význam Bible, kreativní biblismus**
(T. Havelka)

-
- **Alegorické putování**
 - **Theatrum**
 - **Utopie**

IV. Kompozice

- „negativní symetrie“ (Antonín Škarka)
- trojdílný text? (Lubomír Doležel)
- „slovní řetězce“ (Dmitrij Čyževskij) a jejich funkce:
 - ◆ Labyrint (substantiva, verba – neklid)
 - ◆ Ráj (adjektiva – uklidnění, setrvání)

■ **stylové zařazení Labyrintu - tíhne k baroknosti**

- ◆ „vysoký styl“ i lidová mluva (dialekty)
- ◆ odborná terminologie a frazeologie
- ◆ cizojazyčné zdroje – latina, němčina

- **baroknost Komenského stylu**
 - ◆ **svět není realitou, ale její stylizací, vizí, umělou básnickou a filozofickou konstrukcí**
 - ◆ **svět evokuje pocit nejistoty, tápání, závratí, neklidu, vyhoštění**
 - ◆ **pobyt v něm doprovází pocit neuspokojení**

- **posledním centrem jistoty je mu Bůh, prožívaný zde na zemi**
- **citovost, smyslové opojení, divadelnost konstrukcí**
- **záliba v nadsázce, odhalování pravé podstaty jevů**

Labyrinth Swica

^a
Lustbauz Serdec.

co gest.

SWÉtlé Wymalo-
wání / kterak w tom Swétě a wecch
geho wsschných, ničenj než Matens a Mo-
tans, Aolotans a Kopocowans, Mámens a Esal-
ba, Dsda a Tespnost / a naposledy Omrzens wsscho
a zausfán: Ale kdej doma w sedcy swém sedz, a ge-
diným Pánem Bohem se vzwajrá / ten sám k
práwému a plnému myslí wpočo-
genj a radosti je píla
chází.

Liber in lucem rigidi secure Gaconis,
I Labyrinthis currere docte viis
Cumq; ibis curresq; viis, dic: Optime Et oron
Ex me SURSUM non nisi disce BONUM
M. G. C.

Ecclef. 1. 14.

Widěl sem wssreky sturky kterdi se děg pod slucem / a ag
wssic gest Marnost a trápná ducha.

Léta Drýřowa M. D C. XXXI.

